

MARTA FIGUERAS ALSIUS

Fragments liles

Obra finalista del Concurs de Relats Breus de la UAB
«L'Autònoma en 3.000 paraules»

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

La Marta Figueras Alsius va néixer a Terrassa el desembre de l'any 1990. Escriu des que és petita però durant una època força llarga va deixar abandonades les paraules. Últimament, en part gràcies a un bon mestre, escriu sempre que pot, qualsevol cosa. Actualment està cursant segon de magisteri a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Distribució gratuïta

Fragments liles de Marta Figueras és una de les obres finalistes del primer Concurs de Relats Breus «L'Autònoma en 3.000 paraules» convocat per la Universitat Autònoma de Barcelona, dins l'any temàtic de la Comunicació 2010, i que té com a objectiu promoure, entre els membres de la comunitat universitària (estudiants, PAS i PDI), la creació literària i contribuir a dinamitzar la vida cultural de la UAB.

© del text: Marta Figueras, 2010

© de l'edició: Servei de Publicacions de la UAB, 2010

Fotografia de la coberta:

© Rand G. *Flor d'albergínia de la varietat "lahaina"*.

CC BY

Edició:

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

Edifici A. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Tel. 93 581 10 22

Fax 93 581 32 39

sp@uab.cat

www.uab.cat/publicacions

Imprès a Espanya. Printed in Spain

IAIA DE LILA

El berenar d'avui ha estat diferent. Un secret és una cosa molt grossa, i quan te n'expliquen un de debò, d'aquests que no t'esperes, et sents molt important. L'àvia s'ha assegut al meu costat i s'ha esperat que em mengés l'últim melindro. I llavors, molt fluixet, molt fluixet i molt nerviosa, m'ha dit que serà mestra. He rigut i em fa l'efecte que l'he espifat perquè m'ha mirat sorpresa. L'àvia és una persona estranya! Per això he rigut, perquè sempre diu coses que no tenen cap ni peus. Això no vol dir que no me l'estimi, però és rara igualment: duu el cabells tenyits de color lila. L'avi, per fer-la enfadar, li diu albergínia deshidratada, perquè té la cara pleeeeeeena d'arrugues. I el cos suposo que també, però no ho puc assegurar perquè no li veig gaire sovint. S'ha posat seriosa i m'ha dit que no rigués, que era ben cert, i he sabut que no mentia perquè ha posat uns ulls com de guineu, com els que posava quan era petita i li destrossava totes les flors del parterre. Llavors m'ho ha explicat tot molt millor. Resulta que va a la Universitat, però sobretot, Clàudia, no ho diguis als pares

que només ho sap l'avi, i ha de ser un secret, que els vull fer una sorpresa, i ja estic a segon i... ja veuràs quan els digui que tinc la diplomatura de magisteri! I a mi per què m'ho dius ara?, li he preguntat. Perquè ets l'única néta que tinc i t'estimo, Clàudia, m'ha dit.

Jo no he sabut què contestar. Em poso nerviosa quan algú em diu que m'estima. El dimarts, el Ramon, un nen de l'altre cinquè, em va dir que m'estimava i jo li vaig donar un cop de puny, sense voler. Per això avui, per si de cas, després de la declaració d'amor de l'àvia, m'he quedat quieta. Ostres, iaia, però si la universitat és per a joves. La germana de la Maria hi va, i té vint anys. Que no, nena, que no, que la universitat és per a tothom. Bé, alguns companys de classe diuen que, d'aquí a poc, serà només per als rics, però jo, què vols que et digui, no ho sé pas. Tot és tan confús...

Iaia, jo no m'imagino una mestra tan gran com tu. Vols dir que et deixaran? Iaia, explica'm coses de la Universitat, si us plau.

L'àvia m'ha explicat que hi ha gent de totes les edats, però que la majoria són joves i que alguns la miren d'una manera rara. La meva àvia no és una adulta normal, és una adulta vella, i això ja no és tan normal. A vegades sent que algunes companyes de classe murmuren que no entenen per què una dona vella fa aquesta carrera si tampoc no podrà dedicar-s'hi. I tenen raó, àvia. Per què has triat aquests estudis? Per què? Per aprendre coses sobre l'educació, Clàudia, que és molt important. M'ha dit que algun dia la podré acompanyar

i m'ensenyarà com és aquest lloc. Diu que és com una ciutat, i que fins i tot hi ha perruqueria. T'imagines que hi hagués perruqueria a l'escola? O un bar? Bé, l'àvia diu que de bars n'hi ha molts, però que el millor és el de lletres. No sé què ha volgut dir, què vol dir que un bar sigui de lletres? Però no li ho he preguntat, perquè estava molt emocionada explicant-me coses de la seva universitat. Es veu que ara que és estiu la gent fa rotllanes a la gespa i juga, xerra i fuma. I tu fumes, iaia? No, Clàudia, jo no fumo perquè tampoc no m'assec amb les noies, perquè ja no estic en forma, que tinc setanta anys.

Ostres...

BOJA

—Estàs ben boja, Adriana. Ben boja.

—Mira, Domènec, m'he passat tota la vida treballant. Ho entens? I tinc somnis. I els vull fer realitat, i no faig mal a ningú. I no et demano permís, només te n'informo.

—L'Adriana va agafar el got i es va beure tota l'aigua d'un sol glop, intentant dissimular els nervis que se li esmunyien per tots els racons del cos. Tant de temps submissa, bona, correcta, pacient, turmentada, malgrat el seu caràcter fort i dur, i ara que per fi podia convertir la seva obsessió eterna en una realitat, el seu home se'n burlava i la titllava de grillada. Però li era igual: ja s'havia matriculat.

—Fes el que vulguis, albergínia meva.

—I ell, el Domènec, el seu Domènec, amb qui havia compartit gairebé cinquanta anys, el Domènec que li havia dit tantes vegades, durant la joventut, «Adriana, tu ets forta i has de lluitar», aquest mateix Domènec pansit pels anys, i per massa hores de futbol, li feia un petó als llavis mentre pensava «Calla d'una punyetera vegada i deixa'm mirar el partit, pesada».

I l'Adriana, després d'aquell petó espontani, va parpellejar i va pensar «Veus? És un passerell però m'estima i el tinc ben enamorat».

I a les portes del setembre, lluny de la por de la mort i propera a l'alegria de viure, l'Adriana va començar una nova història.

UAU!

—Iaia, que guai!

—T'agrada?

—Sí. Hi ha molta gespa! I la gent és molt simpàtica.

—Vine. Que comprarem laminadures. És cara, la botiga, però un dia és un dia.

—Que bé! Vull llengües, una piruleta i totxos.

—Avui manes tu.

—Tres amb cinquanta.

—Que car, iaia. Al quiosc del costat de l'escola el mateix et costa un euro i mig. Quina plaça més gran! I què fan, aquests estudiants d'aquí?

—Es manifesten perquè estan en contra de

coses que decideixen els qui manen. I volen canviar les coses.

—Uau! Aquí a la Universitat, si no t'agrada alguna cosa, pots queixar-te i dir-ho?

—Bé, pots dir-ho, però que et facin cas ja és una altra cosa.

—Però ho pots dir! T'imagines que nosaltres a l'escola també poguéssim dir que no estem d'acord amb alguna cosa sense que ens renyessin?

—Bé, Clàudia, ells no sempre ho tenen tan fàcil. A vegades sí que els renyen, però d'una manera diferent.

—Ah!

—Va, vine, que t'ensenyaré més llocs.

—Buf! Estic cansada, ja! De debò que cada dia has de pujar totes aquestes escales?

—No, perquè jo vinc amb cotxe i igualment hi ha una dreuera. Mira, aquest és el bar que et deia. Hi venen uns croissants de xocolata boníssims. Ara no, perquè ja has menjat lla-minadures, però un altre dia tornarem i esmorzarem aquí. Aquest curs hi han posat una zona VIP i els estudiants estan una mica enfadats.

—Què és una zona VIP?

—És una zona per a la gent... important, podríem dir-ne així.

—I per què s'enfaden, els estudiants?

—Doncs perquè no els sembla bé que hi hagi divisions d'aquest tipus, Clàudia. A mi tampoc no m'agrada gaire, la veritat.

—Ja... A més, qui se suposa que és important? Els qui tenen diners?

— Bé... Més o menys.

BIBLIOTECA

Avui em fa mandra escriure al diari. Escriure m'agrada però sempre sempre no. Per això ho enregistro tot a la gravadora que em va regalar la mama quan vaig fer deu anys. [...] Alguns edificis són lletjos i vells però hi ha tanta gespa i tanta gent jove i somrient que no passa res. A mi m'ha agradat tot moltíssim i tinc moltes ganes d'anar a la Universitat a estudiar per ser escriptora. Tot era perfecte, per mi, però la iaia ja m'ha dit que també hi ha coses que no són tan bones. Ostres!, la iaia m'ha explicat que la biblioteca està oberta les vint-i-quatre hores del dia durant toooot l'any. I es veu que a les dues o a les tres de la matinada hi ha gent estudiant. T'imagines? Espero que quan hi vagi jo no estigui oberta tantes hores, si no la mare segur que m'hi farà quedar tota la nit.

Me'n vaig a dormir. Són les vint-i-dues hores i tres minuts.

VELLES DE VINT ANYS

L'Adriana estava nerviosa. De jove havia estat una noia molt sociable que queia bé de seguida, però ara tenia setanta anys. I el neguit del primer dia d'universitat d'una noia de divuit anys no tenia res a veure amb el neguit d'una vella que trepitja per primer cop a la vida una aula.

Al volant del cotxe no deixava de repetir-se que feia moltes faltes d'ortografia, que tenia la cara arrugada i que havia fet una bogeria a

l'hora de tenyir-se els cabells de lila. «Es pensaran que estic grillada! Què diran, quan vegin que una iaia amb els cabells liles entra i s'asseu com si res en una taula amb aquesta carpeta verda? Mare de Déu, el Domènec tenia raó... A qui se li acut? Potser hauria d'haver triat una carrera més... Però no, jo vull ser mestra...»

Les alumnes eren educades i no li van dir res però la miraven de reüll.

I després del discurs d'inici de curs, la professora els va demanar que es presentessin.

—Em dic Marga, tinc divuit anys i vull ser mestra principalment perquè m'agraden els nens.

—I les nenes no? —va fer la professora.

—És un dir. Quan dic nens em refereixo a nens i nenes.

—Ja, és clar. Però no oblidis que el llenguatge és molt important. Els nens són nens i les nenes són nenes. —La professora la va mirar fixament als ulls.— Així que vols ser mestra perquè t'agraden les nenes i els nens?

— Sí, principalment.

Moltes altres alumnes van donar aquest argument, i l'Adriana, que mai no havia anat a escola però que era llesta i sensible, es va sentir decebuda. «Quin motiu més pobre», va pensar, «Que t'agradin les criatures és una condició necessària però que en sigui la causa... És com si un metge diu que vol ser cirurgia perquè no li fa angúnia la sang!»

—I tu? —la professora li va somriure, agradable i tranquil·la, i l'Adriana es va sentir molt bé.

—Jo em dic Adriana, tinc setanta anys i sé que ja no podré treballar fent de mestra, així que se'm fa estrany respondre aquesta pregunta, la de per què volem ser mestres, però sincerament —l'Adriana no tenia pèls a la llengua— em sorprèn una mica que totes aquestes noies diguin que volen ser mestres perquè els agraden els nens. Jo he triat aquesta carrera perquè m'interessa l'educació. Molt. Crec que, bé... Crec que m'interessa més l'educació que no pas els nens en si. Jo mai no vaig anar a escola i tinc ganes d'aprendre molt... Perdoneu, estic una mica nerviosa...

I a la professora de cabells blancs els ulls li van brillar esperançats mentre pensava en Neill, i en el seu «He conegut joves de vuitanta anys, i avis de vint anys».

EL PRINCIPI

Sóc poeta. Crec que sóc poeta perquè en lloc de veure núvols al cel hi veig les bafarades de la vinyeta del món. Sóc poeta però no escric poemes. Sóc poeta. Sóc poeta perquè ho transformo tot, constantment. És un vici. Sóc poeta perquè sé que qualsevol cosa pot ser bonica si l'expliques amb paraules que vibren.

Sabates de taló, negres. Cabells arrissats, despentinats, liles. Llavis pintats de vermell, i ungles llargues i dures. La vaig conèixer un dia en què les plantes se'm morien a les mans. Era un juliol calorós, adormit, feixuc.

—Perdoni, la Facultat d'Educació? —m'ho va preguntar posant els ulls verds, lluminosa i plena d'arrugues naturals, sense pintar, sense les esquerdes de maquillatge barat que s'asseca amb la calor.

L'hi vaig indicar i li vaig recomanar que hi anés per les escales: encara que fes volta, no hauria de passar pel caminet de terra i no s'embrutaria.

—Gràcies.

—De res.

Si hagués marxat i prou probablement l'hauria oblidat de seguida, aquella dona, perquè al llarg del dia veia moltes persones. Però es va quedar uns segons quieta al meu davant, mirant-me amb un rostre farcit de por i em va dir:

—Eestic boja.

I se'n va anar. Així, sense més ni més, deixant-me parat, imaginant les mil possibles vides que aquella dona, que, sí, estava boja, podia tenir. Se'n va anar escales amunt, sense saber que s'acabava de convertir en la gota que fa vessar el got.

Vaig arribar a casa més d'hora de l'habitual. La Laia i el Martí jugaven amb plastilina i la Berta els ajudava a fer figuretes. Em vaig quedar al costat de la porta una estona, observant-los a tots tres. Que guapa, que guapa i que efímera que era la Berta. Que guapa.

—Hola Pau. Véns d'hora, avui —em va dir somrient. I em va fer un petó amb olor de plastilina.

Dona de lila.

—Sí. Així us puc preparar un bon sopar.

Dona de lila.

El Martí es va llançar a sobre meu i jo li vaig fer pessigolles. La Laia em va ignorar. Estava enfadada perquè la nit anterior havia fet servir un paper amb un dibuix de la seva llibreta sagrada per apuntar-hi uns números de telèfon.

—M'ajudes a fer el sopar, Laia?

—Pf... Si tu vols. —En realitat volia dir: me'n moro d'il·lusió, i mentre pelem patates, perquè farem patates fregides, t'explicaré tot el que m'ha passat avui al casal d'estiu, que no és poc.

I l'estiu va acabar, entre ninots de plastilina, sopars sorpresa, una setmaneta a la platja i, de tant en tant, la dona de lila que m'apareixia al cap i em feia pensar en la bogeria, que era l'únic que em podia salvar, mentre jo veia que la meva vida cada cop era menys meva i més del món i la rutina i l'«anar fent». Mentre jo veia que de la meva vida, que era com sempre havia somiat, no se'n podia fer cap poesia.

I la Berta, guapa i trista, em preguntava que què tenia, que per què, Pau, per què fas aquests ulls tan estranys?

El novembre la dona de lila va tornar a mi.

—Per fi. Sabia que t'acabaria trobant algun dia. Tampoc no hi ha tants jardiniers. Només volia dir-te que no estic boja.

Em va somriure i em va fer sentir massa bé.

— Ah! D'acord. Ho tindrè en compte.

Amb els dies, sense que me n'adonés, els seus cabells, la seva mirada, les seves ungles

dures, començaven a martellejar-me el cervell. Dinàvem junts, un túper perquè el menú era car i dolent. Aquella dona de lila en realitat es deia Adriana, parlava molt bé i m'agradava escoltar-la. Quan arribava a casa la Berta m'explicava com li havia anat el dia però després d'haver xerrat amb l'Adriana ja no em semblava interessant res del que em deia ella, ni del que em deia ningú més. Els seus ulls negres van deixar de brillar, o potser van ser els meus que van deixar de fer-ho. Li començaven a sortir els primers cabells blancs i gairebé no fèiem l'amor.

Algunes nits sortia al terrat i plorava en silenci, preguntant-me què coi em passava, i responent-me «seguir el cor», poc convençut i sense entusiasme, plenament conscient que era molt pobre canviar la teva vida amb aquest argument tan típic.

Fins tres anys després, que no vaig veure-la amb el marit, la filla, el gendre i la néta, la Clàudia, que un dia seria escriptora, no em vaig adonar que havia perdut el temps. Que ella, la dona de lila, seguia tenint una família per estimar, i jo, que ho havia perdut tot, m'havia desfet viu en l'intent de posar en pràctica una bogeria que no estava feta per a mi.

Ara ja fa més de tres anys que la vaig conèixer i ja no ens veiem gaire.

Jo segueixo segant l'herba.

Quan arribo a casa ja no hi ha la Laia i el Martí jugant amb plastilina i el silenci etern m'esgota, el televisor engegat mentre sopo em fa sentir desgraciat, i la Berta tampoc no hi és,

perquè jo vaig preferir els dinars amb la dona de lila, i ella va preferir buscar-se un home que no estigués boig com jo, i després de moltes nits sense abraçades, va marxar amb una llàgrima que li queia de l'ull esquerre.

De tant en tant la dona de lila em truca i anem a fer un cafè. L'escolto, sense culpar-la mai, ennuegant-me amb la ràbia d'haver-me quedat despullat enmig de la vida cremant-me a la gola.

No és que m'enamorerés d'ella, és que em vaig obsessionar. La seva vitalitat, la seva energia, les seves ganes de trencar amb les normes, de crear un nou món, es van convertir en les meves fites. Però jo no era una dona de lila, era un pare i un marit que havia de tocar de peus a terra, i per això m'havia quedat sol al cel.

EL FINAL

Mai ningú no ha de saber que estimo el poeta que sega l'herba. Mai ningú no ha de saber que, si no fos per ell, no escriuria. Mai ningú no ho ha de saber. Que jo tinc vint anys i ell en té cinquanta i tinc por que la mare ho sàpiga i que plorant em digui: «Podria ser el teu pare». Tens els ulls de la teva àvia.

M'ho diu d'una manera que fa que em posi dolçament gelosa de l'ànima que està enterrada sota aquella manta de flors liles que mai no es panseixen.